

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

26 ספטמבר 2019

תפ"ח 17-04-10384 מדינת ישראל נ' פרג' (עציר)

לפני כב' השופט ר' בן-יוסף – אב"ד
כב' השופטת א' קלמן-ברום
כב' השופט א' הימן

המאשימה מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד כנרת מור

נגד

הנאשם אשר פרג' (עציר) – הובא באמצעות שב"ס
ע"י ב"כ עוה"ד משה אלוני ודוד מועלם

פסק דין

1. ביום 05.03.19 הכרענו את הדין לחובתו של הנאשם בהרשעתו ברצח המזוויע והמזעזע שהתרחש ביום 14.03.17, הרצח של המנוחה הגב' טובה קררו ז"ל, אחות במרפאת קופת החולים במרפאה בחולון. ההרשעה הייתה בעבירה על פי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז – 1977 (להלן: "חוק העונשין" או "החוק"), רצח בכוונה תחילה. הנאשם שילח בגופה של המנוחה אש באמצעות חומר דליק ומצת שהביא עמו למרפאה ושרף אותה למוות בעודה בחיים. כפי שצוין בהכרעת הדין, שאלת הרשעתו של הנאשם בדין התמקדה בטענת ההגנה כי הנאשם לא היה אחראי למעשיו וכי עומד לו סייג אי-שפיות הדעת לפי סעיף 34 לחוק העונשין. הטענה נדחתה מהנימוקים שפורטו בהכרעת הדין ואין צורך לחזור עליהם כאן אלא ככל שהם רלוונטיים לפסק הדין הנוכחי. באמצעות סנגוריו לאחר הרשעתו בדין עתר הנאשם לכך שבית המשפט יפעיל בעניינו את סעיף 300א לחוק העונשין ויקבע כי בשל מצבו הנפשי עובר לביצוע העבירה יש להורות על הטלת עונש מופחת מהעונש המנדטורי הקבוע בסעיף 300(א) לחוק, מאסר עולם ועונש זה בלבד.

2. סעיף 300א לחוק העונשין מורה כך: "על אף האמור בסעיף 300, ניתן להטיל עונש קל מהקבוע בו, אם נעברה העבירה באחד מאלה:

(א) במצב שבו, בשל הפרעה נפשית חמורה או בשל ליקוי בכושרו השכלי, הוגבלה

יכולתו של הנאשם במידה ניכרת, אך לא עד כדי חוסר יכולת של ממש כאמור

בסעיף 34' –

(1) להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשהו;

או

(2) להימנע מעשיית המעשה".

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

26 ספטמבר 2019

תפ"ח 17-04-10384 מדינת ישראל נ' פרג' (עציר)

1 כבר בשלב זה של הדיון מן הצורך לומר שבדומה לתנאים המנויים בסעיף 34 לחוק, גם סעיף זה
2 מציב שלושה תנאים מצטברים להשתת ענישה מופחתת על נאשם שהורשע בעבירת הרצח: התנאי
3 הראשון, כי הפגם הנפשי ממנו סבל הנאשם הוא בגדר "הפרעה נפשית חמורה" או שהוא לוקה
4 בכושרו השכלי; התנאי השני, כי יכולתו של הנאשם הוגבלה במידה ניכרת להבין את אשר הוא
5 עושה, להבין את הפסול המוסרי הטמון במעשהו, או להימנע מעשיית המעשה; והתנאי השלישי, כי
6 מתקיים קשר סיבתי בין שני התנאים הקודמים (ע"פ 5951/98 מליסה נ' מדינת ישראל פ"ד נד(5)
7 49, 57-58 (2000); ע"פ 485/15 אלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 20 לפסק דינו של השופט א' שהם
8 (13.06.17) (להלן: "עניין אלוני").

9 לאחרונה בע"פ 1828/14 אשר דהן נ' מדינת ישראל (27.06.19) נאמר על-ידי בית המשפט
10 העליון:

11 "בפסיקה נקבע, כי ענישה מופחתת מכוח סעיף 300א שמורה לאותם מקרים
12 גבוליים ונדירים שבהם עמד נאשם על ספו של סייג אי-שפיות הדעת שעשוי היה
13 לפטור אותו מאחריות פלילית למעשיו, ותחושת הצדק מחייבת שלא לגזור עליו
14 מאסר עולם" (עניין אלוני, בפסקה 19; ע"פ 3039/15 זועבי נ' מדינת ישראל, בפסקה
15 6 (07.06.18) (להלן: עניין זועבי); עניין הברה, בפסקה 69). מצבים אלו כל כך
16 חריגים, עד כדי כך שהמרווח בין סעיף 34 לסעיף 300א לחוק הוא "מרחק פסע
17 בלבד מחוסר יכולת של ממש" (ע"פ 10669/05 מטטוב נ' היועץ המשפטי לממשלה,
18 בפסקה 14 לפסק דינו של השופט ע' פוגלמן (07.02.08)).
19 לאחרונה נשמעה בפסיקת בית משפט זה הדעה, כי בתי המשפט מציבים משוכה
20 גבוהה מן הרצוי בבואם להכריע בשאלת תחולתו של סעיף 300א לחוק העונשין. כך
21 למשל, סבר השופט נ' הנדל בעניין אלוני, כי:
22 "ההתפתחות הפסיקתית מצמצמת את פרשנות הסעיף יתר על המידה, כך שיישומו,
23 הלכה למעשה, מוגבל מדי. [...] במצב המשפטי הנוכחי אין בחקיקה דרגות שונות
24 של רצח, כפי שיש בשיטות משפטיות אחרות. יש בכך כדי להבליט את החשיבות
25 של סעיף 300א. אין להגבילו כאילו התיקון, על החידוש שבו, נועד לפתוח פתח כחודה
26 של מחט".

27 גם השופט מ' מזוז סבר באותו עניין כי לסעיף 300א לחוק העונשין ניתנה פרשנות מצמצמת יתר על
28 המידה. לעמדה זו הצטרף השופט י' עמית אשר סבר, בעניין זועבי, כי בשלה העת "לרכך" את עצמת
29 התסמינים הדרושים לפי סעיף 300א לחוק (עניין זועבי, בפסקה 6 לחוות דעתו של השופט י' עמית;
30 ראו לעניין זה גם דנ"פ 5774/18 זועבי נ' מדינת ישראל (12.08.18)).
31 בעניין אשר דהן המצוטט הצטרף לדעה זאת המשנה לנשיאה השופט מלצר.

32
33 3. עוד חשוב לומר בשלב זה, כי בשונה ממצב בו הנאשם מעלה סייג להרשעתו בדין לפי סעיף
34 34 לחוק העונשין בשל אי-שפיות הדעת, שם נטל ההוכחה שעליו לעמוד בו מקל ודי לנאשם לעורר
35 ספק סביר להתקיימותו של הסייג (סעיף 34כב(ב) לחוק העונשין). על הנאשם הטוען לתחולת סעיף

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

26 ספטמבר 2019

תפ"ח 17-04-10384 מדינת ישראל נ' פרג' (עציר)

300א(א) להוכיח את התקיימות תנאיו ברמת שכנוע של מאזן ההסתברויות (ע"פ 8287/05 **בחטרה** נ' מדינת ישראל (11.08.11)).

4. ביום 10.07.19 נכנס לתוקפו תיקון 137 לחוק העונשין ובהוראת המעבר בסעיף 25 לתיקון נקבע כך :

"(א) תחילתו של חוק זה שישה חודשים מיום פרסומו (להלן – יום התחילה), והוא יחול על עבירות שבוצעו מיום התחילה ואילך.

(ב) על עבירה שבוצעה לפני יום התחילה וטרם ניתן פסק דין חלוט בעניינה יחולו הוראות סעיף 5(א) לחוק העיקרי; לעניין זה, בבואו לקבוע מהו הדין המקל על העושה, יבחן בית המשפט את מלוא ההסדר הקבוע בחוק העיקרי כנוסחו בחוק זה לעומת ההסדר שהיה קבוע בחוק העיקרי לעניין גרימת מוות ערב יום התחילה (להלן – הדין הישן).

(ע) על עבירה שבוצעה לפני יום התחילה וניתן פסק דין חלוט בעניינה, יחול הדין הישן; ואולם לעניין מי שהורשע בעבירה לפי סעיף 300א לחוק העיקרי כנוסחו ערב יום התחילה, יראו אותו כמי שהורשע בעבירה לפי סעיף 301ב(א) או (ב)(2) או (3) לחוק העיקרי כנוסחו בחוק זה, וענשו המרבי יהיה העונש שנקבע באותו סניף, לפי העניין, כאמור בסעיף 5(ב) לחוק העיקרי."

בהינתן שטרם ניתן פסק דין חלוט בעניינו של הנאשם במקרה דנן הוראת המעבר שבסעיף (ב) לסעיף 25 המתקן רלוונטית לעניינו ועלינו לבחון (לאחר שלבקשתנו טענו הצדדים לעניין זה בעל פה ובכתב) לאור מלוא ההסדר הקבוע בחוק העיקרי כנוסחו בתיקון לעומת ההסדר שהיה קבוע בחוק העיקרי הקודם – האם הדין החדש מקל עם הנאשם.

5. הסוגיה תיבחן בשני פנים. הפן האחד הוא הבחינה הספציפית לתיקנו בשאלת האחריות המופחתת (על פי הדין החדש) או הענישה המופחתת על פי הדין הישן והפן האחר הכללי בחירת ההסדר אשר יוחל בעניינו של כל נאשם שהורשע בעבירת רצח מקום וסעיף 25(ב) לחוק המתקן חל בעניינו.

נחל בבחינת הסוגיה הכללית : על פי הדין הישן טרם התיקון עונשו של הנאשם היה עונש מנדטורי, עונש מאסר עולם ועונש זה בלבד. עתה עם התיקון על פי סעיף 300א(א) + 311א לתיקון 137 לחוק העונשין "הגורם בכוונה או באדישות למותו של אדם, דינו – מאסר עולם". כלומר עונש מאסר העולם הפך להיות עונש מרבי ועל פי ההוראה "...בעבירה לפי סימן זה שדינה מאסר עולם ולא נקבע שהוא עונש חובה, רשאי בית המשפט להטיל מאסר עולם לתקופה בלתי קצובה או מאסר לתקופה שלא תעלה על שלושים שנים" – בהיבט זה הדין החדש מקל עם הנאשם.

6. מנגד, בבחינת מלוא ההסדר – לו היה מוגש נגד הנאשם כתב אישום בהתאם להוראות תיקון 137 לחוק ולו היה מורשע בהתאם לו, היה מקום להרשיע את הנאשם בעבירה החמורה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

26 ספטמבר 2019

תפ"ח 10384-04-17 מדינת ישראל נ' פרג' (עציר)

1 יותר, היא העבירה לפי סעיף 301א(א)(1) בשל שהמעשה דנן כפי שקבענו בהכרעת הדין נעשה לאחר
2 הליך ממשי של שקילה וגיבוש החלטה להמית, או בשל האכזריות המיוחדת של המעשה על פי
3 סעיף 301א(א)(7) או (9) (בשל הסכנה הממשית לחיי אדם אחר בשילוח אש).

4
5 7. מעבר לכך – בחינת מלוא ההסדר מחייבת השוואה בין יסודות עבירות הרצח על פי
6 300א(2) הישן בו הורשע הנאשם בהכרעת הדין לבין יסודות עבירת הרצח על פי סעיף 300א(א)
7 (אחרי התיקון). לא ימצא חולק שלעניין זה הורע מצבו של נאשם ברצח. המחשבה הפלילית שדי
8 בה להרשעה בעבירה החדשה כבר אינו מעשה המתה במחשבה תחילה (למעט סעיף 301א(א)(1)
9 שהמחשבה הפלילית בו דומה), אלא די בכוונה או באדישות. [ראו לשם השוואה ע"פ 3510/16
10 עמאר אבו דקה נ' מדינת ישראל (17.07.19)].

11 השאלה אפוא האם הדין החדש בהתאם לסעיף 5 לחוק העונשין מקל עם העושה אינה פשוטה.
12 מובן וברור שהיא צריכה להיבחן בנסיבותיו של כל מקרה ומקרה על מרכיביו הייחודיים מבחינת
13 המעשה, העושה ולעיתים הקרבן. במקרה דנן בשל הפן הייחודי בתיק שבפנינו בו קיימת אפשרות
14 ולו תיאורטית כפי שנפרט, שהנאשם יידון לעונש מאסר שאינו מאסר עולם חובה או אף לעונש
15 מרבי של 20 שנות מאסר, נקבע כי הנאשם עבר את המשוכה הראשונה – הפן הכללי.

16
17 8. לעניין הפן השני בנסיבותיו המיוחדות של התיק שבפנינו נציין שהפסיקה עמדה על כך (ראו
18 פרשת ע"פ 1828/14 בעניין דהן) כי נוסחו החדש של סעיף 301ב(2) לחוק, שכותרתו "המתה
19 בנסיבות של אחריות מופחתת" חזר במדויק על מבחניו של סעיף 300א להשתת עונש מופחת מעונש
20 של מאסר עולם. לפי לשון הסעיף החדש, דינו של אדם הגורם בכוונה או באדישות למותו של אדם
21 אחר יהיה מאסר עשרים שנים גם כשמדובר ברצח בנסיבות מחמירות בנסיבות שבהן:

22
23 "המעשה נעשה במצב שבו, בשל הפרעה נפשית חמורה או בשל ליקוי

24 בכושרו השכלי, הוגבלה יכולתו של הנאשם במידה ניכרת, אך לא עד כדי

25 חוסר יכולת של ממש כאמור בסעיף 34ח' –

26 (א) להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשהו;

27 או

28 (ב) להימנע מעשיית המעשה".

29
30 בנוסף חל שינוי – שינוי משמעותי בדין בכך שהדין החדש מסית את שאלת "הענישה המופחתת"
31 לסוגיה של "אחריות מופחתת".

32
33 9. הננו סבורים שבנסיבות תיק דנא בו טרם ניתן פס"ד חלוט, יש לפתוח הדיון בשאלת
34 הרשעתו של הנאשם בדין ולבחון את הוראות סעיף 301ב(2) במסגרת הרשעתו בדין ולא במסגרת
35 ענישתו (לכן הכתרנו החלטתנו זו בכותרת "פסק דין" ולא "גזר דין").
36

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

26 ספטמבר 2019

תפ"ח 10384-04-17 מדינת ישראל נ' פרג' (עציר)

10. עמדנו על כך שאמנם בבחינת מלוא ההסדר לו היה מוגש נגד הנאשם כתב אישום בהתאם להוראות תיקון 137 לחוק ולו היה מורשע בהתאם לו, היה מקום להרשיע את הנאשם בעבירה החמורה יותר היא "רצח בנסיבות מחמירות" על פי סעיף 301א(א)(1) או בשל האכזריות המיוחדת של המעשה על פי סעיף 301א(א)(7) או (9) (בשל הסכנה הממשית לחיי אדם אחר בשילוח אש), אלא שלשאלת האחריות הננו סבורים שהאחריות המופחתת צריך שתיבחן גם בנסיבות כאלה וזאת בשל מרכיביה בדין. פרשנות זאת מתחייבת בהינתן המקום הגיאוגרפי של סעיף 301ב(א) בהוראות החוק המתקן, אחר עבירות הרצח ה"רגיל" בסעיף 300א(א) החדש והרצח בנסיבות מחמירות בסעיף 301א(א), הן מבחינתן הלשונית וההגיונית. נציין שכך אף עולה במפורש מנוסחו של סעיף 301ב(ב) לחוק.

11. מובן שקביעה זאת יש לה היבט ומשקל מעשי רב בעינינו של התיק דנן. פסיקתו של בית המשפט העליון עד לתיקון קבעה שקבלת טענה לפי סעיף 300א בדבר ענישה מופחתת הינה סמכות שבשיקול דעת שאין חובה להפעילה כאמור בע"פ 7128/16 פלוני נ' מדינת ישראל (16.05.18):

"הפעלתו של סעיף זה שמורה למקרים ייחודיים שבהם מצוי המבצע במצב נפשי גבולי, המהלך על התפר שבין פטור מאחריות פלילית לבין נשיאה בה (ע"פ 7408/09 גדו נ' מדינת ישראל, פסקה 20 (10.03.13)). זאת ועוד, כפי שנקבע בפסיקתנו, גם במקרים שבהם מתקיימים התנאים לתחולתו של סעיף 300א(א), הרי שבעצם הפעלתו – הן לעניין עצם ההפחתה בעונש, הן לעניין מידתה – מסורה לשיקול דעתו הרחב של בית המשפט, והכל בהתאם לנסיבות העניין (ע"פ 1508/14 חבני נ' מדינת ישראל, פסקה 39 (24.08.15); דנ"פ 3220/08 פרישקין נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (07.09.08)). עוד בעניין זה נפסק כי בית המשפט ייטה שלא לסטות מעונש מאסר עולם החובה, אלא מקום שבו "תחושת הצדק לא מתיישבת עם הטלת עונש מאסר עולם בשל מצבו הנפשי של מבצע העבירה בעת ביצועה" (ע"פ 8287/05 בחרטזה נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (11.08.11); ראו גם ע"פ 7010/09 אבשלומוב נ' מדינת ישראל, פסקה 39 לחוות דעתו של השופט י' עמית (05.07.12) (להלן: עניין אבשלומוב); להתייחסות לסעיף 300א לחוק במעין "סעד מן הצדק" ראו ע"פ 3071/01 מאירוב נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (16.11.06))."

12. אחר התיקון מצויים אנו בסביבה משפטית שונה לחלוטין, משאלת הענישה עוברים אנו לשלב הראשוני שאותו יש להכריע הוא שלב האחריות – הכרעת הדין. ולכן קביעה שבמקרה מסוים אחריותו של הנאשם פחותה, שיקול הדעת בהיבט זה הופך לחובה. בנוסף, סעיף 301ב(ב) קובע רף מרבי לענישה בנסיבות אחריות מופחתת – עשרים שנות מאסר ושיקול דעתו של בית המשפט לענישה מוגבל ברף עליון.

13. מאליו עולה סוגיה נוספת הקשורה בהוראת המעבר.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

26 ספטמבר 2019

תפ"ח 10384-04-17 מדינת ישראל נ' פרג' (עציר)

1 כנאמר לעיל קיים שוני בין הוראות סייג אי השפיות שבסעיף 34 ח וסעיף 300 א (הישן) במישור
2 הראייתי. בעוד שלצורך סייג אי השפיות די לו לנאשם לעורר ספק סביר בהתקיימות הסייג, לצורך
3 סעיף 300 א צריך הוא לעמוד ברמת הוכחה של "מאזן ההסתברויות". מה הדין לפי הדין החדש?
4 הננו סבורים שכאשר משאלת הענישה עברה הסוגיה לשאלת האחריות יש לראות את נטל ההוכחה
5 לעניין ההרשעה בנסיבות האחריות המופחתת כסייג לאחריות ולכן יש לקבוע כי הנטל עתה על
6 הנאשם הוא נטל של הוכחה ברמת יצירת ספק סביר בלבד. (ראו לעניין זה דנ"פ 4675/97 **ישראל**
7 **רוזוב נ' מדינת ישראל** (19.08.99)).

8 כך היה הדין בשאלת נטל ההוכחה בעניין ההתגרות שבסעיף 301 ב(ב)(1) בטרם התיקון ולא יעלה על
9 הדעת שאחרי התיקון יורע מצבו של נאשם בעניין זה – כך לא ראוי שהנטל הראייתי יהיה שונה בין
10 שני מרכיבי סעיף 301 ב(ב) (ראו לנטל ההוכחה ליסוד אי הקנטור ע"פ 746/14 **יונתן היילו נ' מדינת**
11 **ישראל** (31.05.16)).

12
13 14. עד כאן הדיון הוא במישור הנורמטיבי. במישור המעשי לנסיבות תיקנו נקדים קביעה לדיון
14 ונאמר חד משמעית, שמצאנו לקבוע שהנאשם לא הצליח לעורר ספק סביר בלבנו לפי הדין החדש כי
15 מעשה ההמתה האכזרי שגרם למנוחה נכנס בגדרה של המתה באחריות מופחתת, ובאשר לדין הישן
16 לא עמד במאזן ההסתברויות להראות כי הוא זכאי לענישה מופחתת. זאת אף לגישה המקלה
17 שהובעה בפסיקה על-ידי חלק משופטי בית המשפט העליון עליה עמדנו לעיל.

18
19 15. למעלה מן הצורך נאמר שאף לו לפי הדין הישן היינו סבורים שהנאשם נכנס בגדרם של
20 הקריטריונים על פיהם ניתן לקבוע שיש לנו שיקול דעת להפחית מעונש מאסר העולם בעניינו, לא
21 היינו עושים זאת. כך אנו סבורים מהטעמים שציין בית המשפט העליון בפרשת ע"פ 7128/16 בעניין
22 **פלוגי** בשל נסיבותיו הייחודיות והאכזריות של המקרה, הקרובים במידת אכזריותם למקרי רצח
23 אחרים אותם השווה בית המשפט שם ואולי אף עולים לפחות על חלקם:

24 "בע"פ 6318/12 **עאסלה נ' מדינת ישראל** (20.01.16) דובר בית המשפט שרצח את
25 אשתו ההרה על ידי כך שחנק אותה ודקר אותה בסכין 6 פעמים. בית משפט זה קבע
26 כי לא מתקיימים בעניינו התנאים לתחולת סעיף 300 א(א) לחוק וגם אם היו
27 מתקיימים "ספק רב" אם הייתה קיימת הצדקה להפחית מעונשו של המערער (שם,
28 פסקה 18). בעניין חבני דובר בית המשפט שרצח את אשתו בדקירות סכין מרובות
29 ונגזר עליו עונש מאסר עולם. גם בעניינו קבע בית משפט זה כי אף אם היו מתקיימים
30 תנאי סעיף 300 א(א) לחוק, היה דוחה את הבקשה לענישה מופחתת (שם, פסקה
31 49). זאת, בין היתר, נוכח תכנונו המוקדם והמאורגן של המערער את אירוע הרצח
32 שבוצע תוך הפרה מודעת של צו בית משפט שאסר עליו מלהתקרב לביתה של אשתו
33 וליצור עמה קשר; החלטתו של המערער שלא להזמין כוחות הצלה לזירת האירוע;
34 והותרתה מתבוססת בדמה. כך גם בעניין אבשלומוב, שם דובר במערער שרצח את
35 בת זוגו לשעבר על ידי כך ששפך על ראשה נוזל מדליק פחמים והצית אותה. בית
36 משפט זה קבע כי תנאי סעיף 300 א(א) לחוק העונשין אינם מתקיימים בעניינו של

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

26 ספטמבר 2019

תפ"ח 10384-04-17 מדינת ישראל נ' פרג' (עציר)

המעורר תוך שנקבע כי נסיבות המקרה ובהן רצח המנוחה "במיתה משונה
ואכזרית" שתוכנן באכזריות "מקפיאת דם" ממילא אינן מצדיקות הפחתה מעונשו
(שם, פסקה 39)".

16. כאמור, על הנאשם לצורך הקלה בעונשו כמי שהורשע ברצח או לצורך הרשעה באחריות
מופחתת בגרימת מוות בכוונה או באדישות להראות, דהיינו לשכנע ברמה הדרושה לפי העניין,
שהוא עומד בשלושה תנאים מצטברים שצריכים היו להתקיים בעת ביצוע המעשה:
התנאי הראשון נוגע לקיומו של פגם נפשי, ולפיו הנאשם לוקה בהפרעה נפשית חמורה.
התנאי השני הוא כי יכולתו של הנאשם להבין את המעשה שעשה או את הפסול שבמעשה הוגבלה
במידה ניכרת, או שיכולתו להימנע מביצוע הרצח הוגבלה במידה ניכרת;
התנאי השלישי מחייב כי יתקיים קשר סיבתי בין הפגם הנפשי (שקיומו מתחייב מהתנאי הראשון
לעיל) לבין ההגבלה במידה ניכרת ששררה אצל הנאשם (שקיומה מתחייב מהתנאי השני לעיל);
(ראו: ע"פ 7396/16 גדליה נ' מדינת ישראל, פסקה 30 (13.06.17) (להלן: עניין גדליה); ע"פ 485/15
אלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 20 (13.06.17); ע"פ 3243/95 צאלח נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(1) 769,
788-789 (1998); עיינו עוד: ע"א 3962/99 עוקב נ' מדינת ישראל (14.05.03) (להלן: עניין עוקב)).
הננו סבורים שהנאשם לא עורר ולו ספק סביר לאף אחד מהתנאים. הוא לא אושפז מעולם בשל
הפרעה נפשית או מחלת נפש, לא ביקר או טופל אצל פסיכיאטרים באופן קבוע ולא נטל כלל באופן
סדיר תרופות פסיכיאטריות. תפקודו הכללי לא נפגע והוא המשיך לעבוד בעבודתו הרגילה עד יום
לפני האירוע, ונפנה לעניין זה להכרעת הדין החל מעמ' 15 סיפא. באופן כללי לא נמצאה כל עדות
של ממש להיותו של הנאשם נתון במצב פסיכוטי לפני או אחרי המעשה.

קבענו בעמ' 42 להכרעת הדין:

"מתוך תיעוד רפואי של הנאשם עובר לביצוע מעשה הרצח עולה כי הנאשם הופנה
לבדיקות פסיכיאטריות על ידי רופא המשפחה ונבדק על ידי פסיכיאטרים מחדר
מיון של בית חולים אברבנאל ומהמרפאה לבריאות הנפש בחולון בחודש אוקטובר
ובחודש דצמבר בשנת 2016, בהתאמה, ואולם לא נמצאו בו סימנים למצב פסיכוטי
ואף לא למצב דיכאוני. על פי ממצאי בדיקות אלה לא נמצאה בנאשם עדות למחשבות
שווא אף לא בהקשר סומטי ולא נמצא כי הוא זקוק לטיפול פסיכיאטרי. אלא שתמוה
שעל פי מומחה ההגנה, הפסיכיאטרים שבדקו את הנאשם הזכירו מחשבות שווא
ותכנים פסיכוטיים אך לא ייחסו להם משמעות. ברור כי התרשמות זו של מומחה
ההגנה מהתיעוד הרפואי אינה מדויקת ואף אינה נכונה".

עוד קבענו לעניין התנאי השני בעמ' 45-46 להכרעת הדין כך:

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

26 ספטמבר 2019

תפ"ח 10384-04-17 מדינת ישראל נ' פרג' (עציר)

1 "בעדותו מסר מומחה ההגנה כי הנאשם פעל על פי מחשבות שווא כלפי המנוחה וכי
2 כל הזמן המשיך לשמוע קולות. כפי שפורט לעיל, לקביעה זו אין בסיס רפואי
3 ועובדתי וממילא לא הוכח כי הקולות המיוחסים לנאשם מחזיקים תוכן מחייב באופן
4 מוחלט ורלוונטי למעשה רצח של המנוחה. לא הוכח כי הנאשם תרגם את אותם
5 קולות בצורה פסיכוטית. מומחה ההגנה נשאל בחקירתו האם הנאשם סיפר לו מה
6 הורו לו הקולות לעשות והשיב שהנאשם דיבר על "שדים" אולם הוא אינו מאמין
7 לכך והוא "חושב שזה עניין של סימולציה" (עמ' 74 לפרוטוקול מיום 4.10.18, שורות
8 24-26).

9 קיומה של מחשבת שווא כשלעצמה אינה מלמדת על היות הנאשם נתון במצב
10 פסיכוטי של העדר יכולת של ממש להבין את המעשה או להימנע ממנו. גרסאות
11 הנאשם מיד לאחר המעשה מלמדות דווקא כי הנאשם הבין את המעשה שביצע ואת
12 הפסול שבו והתנהגותו המתוכננת והמאורגנת לפני המעשה ולאחריו מלמדת כי היה
13 יכול להימנע מהמעשה ולא היה נתון לדחף בלתי נשלט.
14 לפיכך, אנו קובעים כי לא הוכחו קיומם של תסמינים פסיכויים שביטויים בהזיות
15 שמיעה, וממילא, אף לא הוכח כי אלה פקדו את הנאשם עובר לביצוע מעשה הרצח
16 ו/או במהלכו ואף לא הוכח כי תוכנם של אלה רלוונטי למעשה הרצח שביצע הנאשם.
17 בגרסאות שנגבו מהנאשם מיד לאחר שביצע את הרצח ולאחר מכן אין ביטוי לשמיעת
18 קולות".

19 ולבסוף כך נקבע בהכרעת הדין (עמ' 48-46):

20 "מומחה ההגנה קבע בחוות דעתו כי בתו של הנאשם סיפרה אודות שלושה אירועים
21 אשר פקדו את הנאשם יום לפני אירוע הרצח ולשיטתו היו אלה בעלי השפעה
22 מכרעת לביצוע מעשה הרצח על ידו והם: שלילת רישיון הנהיגה, ביטול תור לניתוח
23 ושוד. בעדותה טענה בתו של הנאשם כי אינה זוכרת אירועים אלה, ובהמשך מסרה
24 כי מנהל החשבונות של הנאשם סיפר לה על השוד, כי יודעת על ביטול התור לניתוח
25 ואינה זוכרת מי סיפר לה על שלילת הרישיון. פרט לאישור קיומו של השוד מפי
26 מנהל החשבונות של הנאשם, אין בחומר הראיתי שהיה בפני מומחה ההגנה לבסס
27 קיומם של שני האירועים הנוספים ולמקמם ביום לפני ביצוע הרצח דווקא. על כן,
28 קביעתו של מומחה ההגנה כי שלילת רישיון הנהיגה של הנאשם וביטול תור לניתוח
29 שנקבע לו אירעו אף הם יום לפני ביצוע הרצח והצטרפותם לאירוע השוד מקנה להם
30 השפעה מכרעת על מצבו הנפשי עד כדי התנהלות פסיכוטית אינה מבוססת ועולה
31 כדי השערה רעועה.

32 אף קביעתו של מומחה ההגנה כי הנאשם הפסיק לעבוד בחניון אשר בבעלותו כחצי
33 שנה לפני שביצע את הרצח אינה מתיישבת עם עדות מנהל החשבונות, ואינה יכולה
34 לבסס קיומה של מחלת נפש.

35 מומחה ההגנה מסכים כי הנאשם הציג דיסימולציה של תסמינים וגישה
36 מניפולטיבית ומגמתית על מנת להשיג רווח משני. בכך יש לא רק ללמד על הלך

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

26 ספטמבר 2019

תפ"ח 10384-04-17 מדינת ישראל נ' פרג' (עציר)

נפשו ומחשבתו של הנאשם ולשלול אפשרות להעדר כושר הבנה ורצייה, אלא אף
ללמד כי הסתמכות מומחה ההגנה על דברי הנאשם בדבר תוכן פסיכוטי אינה
זהירה דיה. אציין אף כי מומחה ההגנה טען כי גישתו המניפולטיבית של הנאשם
נובעת משום שהוא נאיבי, אולם אנו מתקשים למצוא כיצד התנהגות מניפולטיביות
והתנהגות נאיבית, יכולות לדור בכפיפה אחת.

בנקודה דיונית זו יש לציין כי אמנם מתוך התשתית הראייתית שנפרסה לפנינו
עולה תמונה של נאשם אשר גילה התנהגויות ביזאריות לאורך חייו ואלה תוארו על
ידי בני משפחתו. בכלל זאת נמסרו, בין היתר, תיאורים אודות חשדנות, מחשבות
אודות כישוף ועין רעה, ריחוק משפחתי וחברתי, אטימת אוזניים באמצעות
אצבעות, קללות, ייחוס קללות לאחרים ושימוש בכינוי "כורדי" כלפי הנאשם,
סכסוך עם שכנים בהם חשד הנאשם כי הם מקללים אותו ועוד. עם זאת, אלה יחד
עם תיאור התנהגותו של הנאשם עובר לביצוע הרצח - לא מגיעים כדי תסמינים
פסיכויים אשר גרמו לשלילת מחשבתו הפלילית בעת ביצוע מעשה הרצח.

כאן המקום לציין כי מתוך עדותו, ולקראת סופה, כשהשיב מומחה ההגנה לשאלות
בית המשפט, הסכים אף הוא כי הנאשם הבין את המעשה שביצע ואת הפסול שבו,
היות ולשיטתו פעל הנאשם מתוך מניע של נקמה במנוחה (עמ' 76 לפרוטוקול מיום
4.10.18, שורות 17-20). בכך שוב נסוג מומחה ההגנה מעמדתו הכתובה בחוות
הדעת, ובאותו שלב דיוני צומצמה, למעשה, המחלוקת לשאלת העדר יכולת רצייה
בנאשם בלבד. אלא שאף תחולת הסייג משום שלילת יכולת השליטה בדחף לבצע
את מעשה הרצח נדחת על ידיו.

אל מול חוות דעת מומחה ההגנה אותה כאמור מצאנו לדחות, עומדת חוות דעת
המומחים מטעם המאשימה המקיימת איזון פנימי והלימה לחומר הראיות בכלל,
ולתיעוד הרפואי אודות הנאשם עובר למעשה הרצח ובסמוך לאחריו, בפרט.

חומר הראיות מלמד כי עובר לביצוע מעשה הרצח ולאחריו התנהל הנאשם בדרך
מחושבת, מתוכננת, שקולה ומאורגנת. אינדיקציות לכך ניתן למצוא בכך שהזמין
מבעוד מועד ויום קודם לביצוע הרצח תור לבדיקת דם אצל האחיות המנוחה; בכך
שבבוקר הרצח פקד את בית הכנסת, שב לביתו ומשם נהג ברכבו לקופת החולים;
הנאשם עצר את רכבו בסמוך לפח זבל שנקרה בדרכו ואסף מתוכו בקבוק פלסטיק
קטן על מנת למלאו בעוד מספר דקות לכשיגיע לתחנת הדלק בדלק; הנאשם המשיך
לנהוג ברכבו לכיוון תחנת הדלק שם מילא דלק ברכבו ורכש דלק נוסף שמולא עבורו
בבוקר שנשא עמו; הנאשם המשיך בנהיגה לקופת החולים, עצר את רכבו בסמוך
אליה וניגש למכולת סמוכה בה רכש שני מצתים ארוכים; הנאשם נטל מצת אחד
עמו ונכנס לקופת החולים; במצלמות המוצבות בקופת החולים תועד הנאשם נכנס
לתוך המרפאה משוחח עם פקידת הקבלה; בשיחתו עמה ביקש הנאשם להזמין
מרשם לתרופות; לאחר מכן יצא הנאשם מקופת החולים ושב ונכנס בשנית כעבור
כחמש דקות כשבידו שקית שחורה ושקית לבנה בה נשא את אמצעי הרצח - בקבוק

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

26 ספטמבר 2019

תפ"ח 10384-04-17 מדינת ישראל נ' פרג' (עציר)

1 עם חומר דלק ומצת; הנאשם ניגש והוציא פתק לתורו והמתין מחוץ לחדרה של
2 האחות וכשזו קראה לו נכנס לחדרה; המנוחה ביצעה לנאשם את בדיקת הדם
3 וכשסיימה השליך הנאשם עליה את חומר הדלק מתוך הבקבוק והצית אותה
4 באמצעות המצת; הנאשם יצא מחדרה של המנוחה ואת דרכו מקופת החולים עשה
5 בריצה כמי שמבקש להימלט; הנאשם נכנס לרכבו ונהג למקום בו רכש לעצמו כריך;
6 ומתוך האמירות שאמר לבנו, לבתו, לאשתו ולשוטר שעצר אותו ניכרת מודעותו לכך
7 שביצע מעשה אסור וקטלני. בעת מעצרו מסר הנאשם כי שפך דלק על המנוחה
8 והדליק אותה כדי לפגוע בה, אך בהמשך, במהלך חקירותיו במשטרה, שינה גרסתו
9 הראשונה, במטרה להפחית מאשמתו, וטען כי לא התכוון לפגוע במנוחה אלא לגרום
10 נזק למרפאה.

11 אמנם התנהגות מתוכננת ומאורגנת של הנאשם אינה שוללת, כשהיא לעצמה, את
12 קיומה של מחלת נפש ואת האפשרות כי בעטיה של מחלה כאמור לא היה ביכולתו
13 לשלוט במעשיו ולהימנע מהם, אולם "כפי שנפסק לאחרונה, מקימה התנהלות
14 מעין זו חזקה עובדתית לכך שהיה בכוחו של נאשם לשלוט במעשיו, שאותה עליו
15 להפריך" (עניין אדנני, פסקה 34 לפסק הדין וראו גם עניין בחטרה, פסקה 31
16 לפסק הדין).

17 מתוך הממצאים העובדתיים שפורטו לעיל, עולה אפוא תמונה מוחשית של
18 התנהגות מתוכננת ומאורגנת של הנאשם לפני הרצח והתנהלות סדורה לאחר
19 שביצע את הרצח, ובה אף ביטוי לכך כי ניסה להגן על עצמו ולהפחית מאשמתו.
20 תמונה זו מלמדת כי בוחן המציאות של הנאשם לפני שביצע את מעשה הרצח
21 ולאחריו לא היה לקוי, וכי הנאשם הבין את מעשיו, את תכליתם, את דרך הילוכם
22 ואת הפסול שבהם והיה יכול להימנע מהם. תמונה זו מעגנת בתוכה רצף של
23 אינדיקציות לכך שהיה בנאשם כושר הבנה וכושר רצייה ואלה לא נשללו ממנו
24 מחמת מחלת נפש או תסמינים פסיכויטיים.

25 חוות דעת המומחה מטעם ההגנה אינה סותרת מסקנה זו, ועל הנימוקים השוללים
26 אפשרות לייחס לחוות דעת זו תוקף, עמדתי לעיל. ראיות לסתור אף אין למצוא
27 בתשתית הראייתית, המלמדת דווקא כי הנאשם פעל מתוך מודעות, כוונה, רצון
28 ושליטה ואלה לא נשללו ממנו בשל מצב פסיכויטי.

29
30 17. ההגנה לא ביקשה להביא חוות דעת נוספת או כל ראיות אחרות, לרבות עדות נאשם, לאחר
31 הכרעת הדין כדי לשכנענו שלמרות קביעותינו בהכרעת הדין, הנאשם לוקה בהפרעה נפשית חמורה
32 או שיכולתו להבין את המעשה שעשה או את הפסול שבו הוגבלה במידה ניכרת ולפיכך כמפורט לעיל
33 אין לנו אלא לדחות את הטענה לאחריות מופחתת (או לענישה מופחתת).
34

35 18. משזאת מסקנתנו אזי חל בעניינו של הנאשם הדין הישן ונדון אותו לעונש החובה שבדין –
36 מאסר עולם החל מיום מעצרו, 14.03.17.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

26 ספטמבר 2019

תפ"ח 10384-04-17 מדינת ישראל נ' פרג' (עציר)

19. לתוצאה דומה היינו מגיעים גם לו הוטל על הנאשם עונש על פי הדין החדש, אמנם על פי סעיף 311א' לחוק ביחד עם סעיף 300א) לחוק היה בידינו שיקול דעת באשר לעונש אך מהטעמים שפירטנו לעיל בשל חומרת הנסיבות, אכזריות המעשה, בהיתן השיקולים עליהם עמדו בבחינת האפשרות להפחית מעונש החובה על פי סעיף 300א (הישן) דלעיל נאמר גם כאן, שהננו סבורים שבנסיבותיו של המקרה שבפנינו המתיישובות עם אפשרות הרשעה בשלושה סעיפי משנה של רצח בנסיבות מחמירות כל שיקול הקשור בנסיבותיו האישיות של הנאשם כגון: גילו, מצבו הרפואי, מצבו הנפשי או המשפחתי מתגמד ומשקלו אפסי ולכן ענישתו חייבת להיות ברף העליון ולהלום את נסיבות המקרה, ומשכך היינו מטיילים עליו את העונש המרבי על פי הדין החדש – מאסר עולם לתקופה בלתי קצובה.

הנאשם כאמור הורשע בעבירת רצח, החמורה בעבירות עובר לביצועה, מעשה הרצח היה אכזרי וקשה ומשכך הפיצוי שיש לקבוע לזכות עזבון המנוחה וכך הננו עושים, יהיה הפיצוי המרבי האפשרי על פי סעיף 77א) לחוק העונשין והלכת דנ"פ 5625/16 אסרף נ' טוויק (13.09.17), פיצוי של 258,000 ₪ שישולמו עד יום 01.10.19. זכות ערעור תוך 45 יום.

ניתן והודע היום, כ"ז אלול התשע"ט, 26 ספטמבר 2019, במעמד הנוכחים.

אברהם הימן, שופט

אירית קלמן ברום, שופטת

רענן בן יוסף, שופט
אב"ד